КРЫВІНКА

ВЕРАСЕНЬ
№ 13 (203)
2017 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА

МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

АПОШНІ ПЕРШЫ ЗВАНОК

Апошні першы званок празвінеў 1-га верасня ў Каранеўскай дзіцячым садзе-сярэдняй школе Бешанковіцкага раёна. Ужо налета сярэдняй школы тут не будзе. І, думаецца, калі і далей "аптымізацыя" пойдзе па тому сцэнару, які зараз у Беларусі ў модзе, то праз тры-чатыры гады Каранеўская школа ўвогуле зачыніцца.

Хаця, калі разабрацца, 55 дзетак для школы-сада не такая ўжо і маленькая лічба. А калі дадаць 5 дзетак , якія маглі б хадзіць у 10-ы клас, то ўвогуле атрымоўваецца 60. Ды той клас раённыя чыноўнікі адчыніць не дазволілі, а пецярых дзетак з яго перанакіравалі ў Астровенскую школу.

Калі дзесяць гадоў таму ў раёне пачалі зачыняцца сярэднія школы, было апраўданне, што тыя школы знаходзяцца на перыферыі. Затое ў школы ў аграгарадках накіруюць больш сродкаў, іх зробяць узорнымі. Аказалася, што гэта падманна. За зачыненымі школамі, што знаходзіліся ў глыбінцы, пачалі падрыхтоўку да закрыцця і школы ў аграгарадках. Каранеўская дзіцячы сад-сярэдняя школа – адна з іх.

У дзіцячым садзе пры школе зараз 18 дзетак. То-бок, нейкая перспектыва існавання сярэдняй школы тэарытычна існуе. Але толькі тэарытычна. На практыцы атрымоўваецца інакш. У суседняй сярэдняй школе ў Ржаўцы, якая таксама ляжыць на трасе Мінск – Віцебск, дзетак у дзіцячым садку і пачатковай школе больш, а таму раённымі чыноўнікамі выбар зроблены на карысць Ржаўскай школы. Тым больш, што абедзьве навучальныя ўстановы знаходзяцца на тэрыторыі аднаго сельскагаспадарчага прадпрыемства – ЗАТ "НаватарАгра" і ляжаць за 10 км адна ад другой.

Да чаго прывядуць такія "рэформы" – вядома. Занядпад населенага пункта (заўважце, што гэта аграгарадок!) не за гарамі. Спачатку тут ліквідуюць школу, потым знікне пошта і ФАП. А апошнім, а мо і яшчэ раней, зачыніцца магазін.

Увогуле, раённымі стратэгамі, якія абапіраюцца на стратэгаў абласных і рэспубліканскіх, чамусьці робіцца стаўка на чатыры вёскі ў раёне – Ула, Бачэйкава, Астроўна і Ржаўка. Астатнім волей-няволей прыйдзецца змірыцца з статусам вымiраючых. Усіх дзяцей з гэтых вымiраючых вёсак будуць звазіць у чатыры вышэйназваныя або ў райцэнтр. Мяркуецца, што так зэканомяць больш сродкаў на настаўніках. Эканоміць на чыноўніках у сённяшняй Беларусі ніхто не збіраецца.

Г.Станкевіч

Партал твайго горада: http://beshankovichy.by

****

Восень вогнішча з лісця
запаліла ізноў,
да мяне, як калісьці,
завітала з віном.

Асцярожна, як міну,
яе стан прытулю,
келіх моўчкі ўспамінаў
светлых перакулю.

І кастрычнік раптоўна
зноў запаліць кастры,
келіх шлях свой паўторыць
разы два або тры.

І з агнёў зарападу
з паднябесся, бы ў сне,
сыдзеш ты і спагадай
здымеш чары з мяне.

Толькі дождж будзе гушкаць
за акном далягляд,
і трывожнаю птушкай
будзе восень кружляць.

Г.Станкевіч

НАША ЖЫЦЦЁ

ГОРКАЯ СТАТЫСТЫКА

Бешанковіцкі раён па-ранейшаму знаходзіцца ў дзесятцы найбяднейшых раёнаў па заробках.

Сярэдні заробак па Беларусі ў ліпені ўзняўся да 827,5 рублёў. Толькі ў двух раёнах рэспублікі – Салігорскім і Мінскім ён пераваліў за 1000 рублёў. У Шаркаўшчынскім раёне, які з'яўляецца найбяднейшым у Беларусі, ён складае 491 рубель. Недалёка адышоў ад гэтай лічбы Бешанковіцкі раён, дзе сярэдні заробак за ліпень падвысіўся на 2,2% адносна ліпеня 2016 года і склаў 546,9 рубля.

Калі ўлічыць, што чыноўнікі, іх наблізіжаныя, адміністрацыі прадпрыемстваў маюць заробкі значна вышэйшыя за сярэднія па раёну, то рэальныя заробкі абсалютнай большасці насельніцтва раёна не перавышаюць 300 – 400 рублёў.

Па меншай меры дзіўна ўсё гэта, што ў раёне, які мае такія прадпрыемствы як "Ніцівіта" і "Белкатламаш", дзе надоі на карову адны з найвышэйшых у вобласці асноўная маса насельніцтва балансуе на мяжы выжывання.

Людзі выжываюць за кошт падсобных гаспадарак, за кошт пенсій сваіх дзядуль і бабуль, з'язджаюць на заробкі куды далей з краіны.

Сельская гаспадарка раёна трымаецца за кошт "Наватара", які займае па плошчы ўжо, лічы, паўраёна і чые землі ляжаць уздоўж трасы Мінск – Віцебск. Ён забяспечвае больш-менш прыстойныя паказнікі па ўраджайнасці асноўных сельгаскультур. Тыя ж гаспадаркі, якія знаходзяцца крыху далей ад дарог, тыпу "Плісы" ці "Аграсервіс", знаходзяцца цалкам у непад'ёмным становішчы.

А што ўлада? А ўлада робіць выгляд, што так і трэба. Што гэта – норма жыцця.

А.Тутэйшы

КОШТЫ

ЖУРАВІНЫ СПЕЛЫЯ ПАЙШЛІ...

10-га верасня за 15 рублёў можна было набыць аж пяцілітровае вядро буйных ягад.

Думаецца, што кошты на паўночны вінаград яшчэ знізяцца да 2,5 руб за літр, бо сёлета год на журавіны выдаўся ўраджайны, а пік збору яшчэ не наступіў.

На рынку шмат спелых брусніц. Іх прадаюць па 3 руб за літр. 5-літровае вядро можна набыць яшчэ танней, за 12 - 13 рублёў.

Буйная бульба прапануецца па 5 руб за вядро. І прадаўцоў бульбы не так шмат, як раней. Яно зразумела, чаму: бульбу капаюць і перабіраюць.

Свае памідоры "Чорны прынц" бешанкоўцы прадаюць па 1,5 руб за кг, іншыя гатункі прадаюцца танней.

Морква прапануецца па 1 рублю, агуркі па 1,4 руб за кг. Капуста, якая раней каштавала 40 капеек за 1 кг, цяпер каштуе 50 капеек.

Яблыкаў сёлета не шмат, але прадаюць і Белы наліў, і Ананасавыя. І каштуюць яны стабільна ўжо цэлы месяц: 1 рубель за кілаграм.

Нарэшце апалі цэны на зерне. Цяпер яго прадаюць па 3 рублі за вядро, а ячмень нават па 2,5. Людзі абмалацілі свае прысядзібныя ўчасткі і хочуць як мага хутчэй рэалізаваць прадукцыю.

Адно кошт на мёд застаецца сёлета стабільным - 8 рублёў за паўлітровы слоік.

М.Васільеў

АДУКАЦЫЯ

ЦІ ЗАСТАНЕЦЦА БЕШАНКОВІЦКАЯ ГІМНАЗІЯ?

У Віцебскай вобласці неабходна стварыць эфектыўную сістэму ацэнкі працы гімназіяў.

Такую задачу паставіў перад кіраўнікамі сістэмы адукацыі старшыня Віцебскага аблвыканкама Мікалай Шарстнёў на абласной жнівеньскай канферэнцыі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Мікалай Шарстнёў адзначыў, што стабільна высокія вынікі на заключным этапе алімпіяднага руху на працягу апошніх трох гадоў паказваюць тры навучальныя ўстановы - гімназіі №1, №2 і №8 Віцебска. Добрыя вынікі дэманструюць таксама навучэнцы гімназій №7 Віцебска, №2 Наваполацка, №2 Полацка.

Разам з тым за мінулы перыяд не было падрыхтавана ні аднаго пераможцы ў гімназіях №6 Віцебска і №1 Оршы, Лепеля, Барані, Пастаўскай, Браслаўскай, Чашніцкай, Бешанковіцкай гімназіі-інтэрната, Талачынскай раённай гімназіі, Шумілінскай раённай гімназіі-інтэрната. Адсутнасць дасягненняў сведчыць аб узроўні школы, упэўнены старшыня аблвыканкама.

У сувязі з гэтым ён даручыў упраўленням і аддзелам адукацыі гар- і райвыканкамаў па выніках алімпіяд у наступным навучальным годзе ўнесці прапановы аб змене статусу дадзеных навучальных устаноў на сярэднюю школу. "Няма выніку - не павінна быць і статусу гімназіі. І тут не павінна быць ніякіх крыўд. Гімназія - гэта статус, эліта", - канстатаваў Мікалай Шарстнёў, паставіўшы таксама задачу стварыць у бліжэйшыя гады ў Віцебскай вобласці эфектыўную сістэму ацэнкі працы гімназій, забяспечыць попыт і адказнасць не толькі з кіраўнікоўшкол, але і педагогаў за якасць падрыхтоўкі вучняў, прафарыентацыйнай працы, арганізацыю занятасці дзяцей ў пазаўрочны час і выхадныя.

Абласная педканферэнцыя "Эфектыўнасць, сістэмнасць, прафесіяналізм - прыярытэты адукацыйнай палітыкі Віцебскай вобласці" сабрала ў Віцебску больш за 1 тыс. работнікаў адукацыі і навукі з усіх гарадоў і раёнаў вобласці. У цэнтры ўвагі - вынікі падрыхтоўкі навучальных устаноў да новага сезону, вынікі мінулага навучальнага года, а таксама задачы ў працы на будучыню з улікам момантаў, якія прагучалі ў ходзе Рэспубліканскага педагагічнага савета.

Вольга Багачова
БелТА

НАВІНЫ КУЛЬТУРЫ

КАВАЛЬ, ЯКІ ЗБІРАЕ ГІСТОРЫЮ МАЛОЙ РАДЗІМЫ

З Андрэем мы сустрэліся на набярэжнай, у пантоннага моста. Яшчэ да першага згадвання Бешанковічаў ў 1447 годзе тут была пераправа. Гісторыкі лічаць, што праз паселішча праходзіў гандлёвы шлях "з варагаў у грэкі". Рака была галоўнай карміцелькай. Побач лес з мачтавых соснаў. Драўніна пастаўлялася на захад.

Для мясцовых краязнаўцаў менавіта рака стала асноўнай крыніцай дзіўных знаходак. Пасля кароткага экскурсу ў мінулае Андрэй перайшоў да аповяду аб сваім хобі:

- Гісторыяй роднага краю мяне зацікавілі школьныя педагогі - класны кіраўнік Клара Сцяпанаўна і настаўнік гісторыі, франтавік Уладзімір Рыгоравіч. Турпаходы, злёты, пошукавыя экспедыцыі - усё гэта было. Малымі гулялі па набярэжнай, знаходзілі манеты. Толькі ў мяне іх набралася дзве цукарніцы.

Якарная тэма ўзнікла не выпадкова. У вольны час Андрэй захапляецца падводным паляваннем. Дастаўшы са дна чарговы трафей, пачынае яго вывучаць. Прыходзіцца перашукваць нямала літаратуры. Па адбітках і стылістыцы выканання вызначае, дзе якар быў зроблены. Выбудоўваючы лагічны ланцужок, прыходзіць да самога карабля, часу яго існавання і маршруту. Самым старым экспанатам з яго калекцыі больш за трыста гадоў.

Па меры таго як папаўнялася калекцыя, у Трубяцкога паўстала думка увекавечыць людзей, звязаных з суднаходствам. Раённыя ўлады падтрымалі ініцыятыву. Так у 2013-м з'явіўся "Помнік землякам", а затым і алея. Пабываць у музеі пад адкрытым небам могуць усе.

Бешанковіцкая зямля захоўвае нямала неразгаданых таямніц. Мы пераправіліся са сваім суразмоўцам праз мост на другі бераг. Тут захаваліся фартыфікацыйныя земляныя збудаванні 1812 гады, пабудаваныя пры Напалеоне. Праязджаючы па вузкай вулачцы прыватнага сектара, мой гід звяртае ўвагу на трохмятровы каваны крыж, які стаіць пад яблыняй на адным з падворкаў:

- На гэтым беразе стаяла найпрыгожая драўляная царква, збудаваная ў 1775 годзе, а гэты крыж ўпрыгожваў галоўны купал. Напалеонаўская армія, спальваючы ўсё вакол, не кранула храм. Царква праіснавала да 1895 г., а потым будынак разабралі з-за трухлявасці. Каваны крыж - адзіны пра яго напамін - пасля Вялікай Айчыннай вайны знайшлі мясцовыя мужыкі. Лічу, гэта сапраўдны артэфакт, падобных кованых вырабаў таго часу ў акрузе няма. Хацеў перанесьці яго бліжэй да вулічнай дарогі, нават трубу забетаніраваў пад гэтую справу. Раённая ўлада і царква былі не супраць. А вось гаспадары ўчастка, каля якога збіраліся паставіць святыню, катэгарычна адмовіліся. Каб справа зрушылася з мёртвай кропкі, крыжу трэба надаць статус гістарычнай каштоўнасці. Займацца гэтым асаблівым жаданнем ніхто не гарыць. Тым больш у міжсезонне, калі на той бок ракі - толькі на лодцы або пешшу па лёдзе. Пантонны мост - пераправа сезонная, ёю можна скарыстацца з мая па лістапад. Спадзяюся, што помнік усё ж з'явіцца. Гэта часцінка нашай гісторыі, якую не маем права страціць.

Пасля прагулкі па мясцовых славутасцях Андрэй запрашае ў свой "склад" старажытнасцей. Больш за 3,5 тысячы артэфактаў захоўваецца ў двары і ў вытворчых памяшканнях "БешанковічыМеталСэрвіс". Утрымаць свой некалі сур'ёзны бізнэс Трубяцкому не ўдалося. Заказаў стала мала, і калектыў давялося распусціць. Сёння Андрэй працуе як індывідуальны прадпрымальнік, займаецца кавальствам. Практычна ва ўсіх аб'ектах ручной кавання ў Бешанковічахбачныягопочырк. Цікава, што паводле адукацыі ён фінансіст. Пасля войска працаваў па спецыяльнасці, жыў у Віцебску. У агульнай складанасці аддаў казённай службе пятнаццаць гадоў. А потым вырашыў кінуць якар у родных мясцінах, злучыўшы хобі і працу:

- Душа ня ляжала да офіснага ладу жыцця. Я не кабінетны чалавек. За мной некалькі пакаленняў майстравых, кавалёў, печнікоў, лодачнікаў. Ствараючы нешта з металу або дрэва, заўважаю, што раблю гэта па натхненні. Відаць, гены ўзялі сваё. Нашаму роду Трубяцкіх больш за 500 гадоў. У мяне дома ёсць копія ліста 1501 года, у якім памешчык Вароніч просіць полацкага ваяводу аддаць яму вёску Мількавічы, якая раней належыла князю Івану Трубяцкому, які збег адсюль у Маскву. Думаю, ува мне цячэ кроў высакародная.

Займаючыся кавальскім рамяством, Андрэй стаў калекцыянаваць прылады працы, якія ён і яго сябры знаходзяць у старых адрынах і паўразбураных дамах, на дне ракі. У яго калекцыі ладны збор пячнога ліцця, сталярных, слясарных і кавальскія інструменты, жорны. Да ўсяго гэтага дадаюцца аўтарскія вырабы майстра ў тэхніцы арт-метал. Кожны з іх нясе сваю сэнсавую нагрузку і філасофскі падтэкст:

- Не лічу сябе калекцыянерам. Для гэтага трэба афіцыйна зарэгістраваць знаходкі, разабраць іх па перыядам. Гэта і час, і грошы, а мне яшчэ зарабляць на жыццё. Лічыце, проста збіраю гісторыю малой радзімы. За год да мяне прыводзяць да 40 груп школьнікаў, студэнтаў, якія цікавяцца краязнаўствам. Бываюць замежнікі. Турысты з-за мяжы кажуць, што, калі б я меў такую калекцыю ў іх, быў бы забяспечаным чалавекам. А для мяне галоўнае, каб усе сабранае засталося на радзіме, было даступна ўсім.

Ён з горыччу прамаўляе: жаданняў шмат, магчымасцяў пакуль мала. У самых смелых планах стварыць у раёне гісторыка-асветніцкі цэнтр. Ці спраўдзіцца гэтая мара, жыццё пакажа. Упэўнены, такі аб'ект мог бы стаць разыначкай райцэнтра, дзе дастаткова славутасцяў, пра якія мала ведаюць, ды і не ўсе памятаюць.

Андрэй Захараў
"Савецкая Беларусь"

УВАГА!

ШАЛЕНСТВА ПАВЯЛІЧЫЛАСЯ ЎТРАЯ

У Віцебскай вобласці на 1-га верасня выяўлена 47 выпадкаў шаленства жывёл, што практычна напалову больш, чым за аналагічны перыяд мінулага года. Пра гэта паведаміла намеснік галоўнага лекара абласнога цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Наталля Шэндзюкова.

Несуцяшальная дынаміка закранула 13 раёнаў, асабліва Бешанковіцкі, Чашніцкі і Аршанскі. Але больш насцярожвае факт, што ў рэгіёне утрая павялічылася захворванне на шаленства сярод хатніх жывёл, а таксама безнаглядных сабак і катоў, і склала 12 выпадкаў. У асноўным гэта тычыцца сельскай мясцовасці, дзе гадаванцы часцяком на вольным выгулу, аднак і буйных гарадоў праблема не мінула.

Выпадак, калі ў жніўні ў Віцебску памёр ад шаленства хатні кот, нарабіў шуміхі ў горадзе. У сацыяльных сетках распаўсюдзілася інфармацыя аб тым, быццам у абласным цэнтры ад віруса загінулі таксама бяздомныя каты. Аднак гэтыя чуткі спецыялісты не пацвердзілі.

- Новых выпадкаў шаленства ні сярод хатніх, ні сярод бяздомных жывёл у Віцебску і Віцебскім раёне зарэгістравана не было, - кажа Наталля Анатольеўна. На думку спецыялістаў, пагалоскі, хутчэй, спарадзіла паніка.

Распаўсюдзіцца віруcу не дазволілі своечасовыя меры ветэрынарнай службы, супрацоўнік якой пакінуў пад наглядам падазронага "пацыента", ізаляваўшы яго ад дадатковага кантакту.

Двухмесячны каранцін у цяперашні час абвешчаны на вуліцах Чкалава, дзе меў месца інцыдэнт, 2-й Прадольнай, праспектах Маскоўскім і Будаўнікоў, якія трапілі ў зону рызыкі. Работнікі Віцебскага занальнага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі і гарадской ветстанцыі абыходзяць жыллё з мэтай выяўлення хворых жывёл, правяраюць наяўнасць вакцынацыі зарэгістраваных жывёл і інфармуюць насельніцтва.

Як хатні гадаванец падхапіў вірус, невядома, паколькі гаспадыня сцвярджае, што кот утрымліваўся выключна ў кватэры. Але тое, што ён не быў прышчэплены ад шаленства, - факт.

Наталля Шэндзюкова звяртае ўвагу, што толькі вакцынацыя можа абараніць ад заражэння. А вось тое, што хатні кот ці сабака можа падхапіць вірус на прагулцы на павадку па месцах, дзе шалёная жывёла пакінула сліну на траве, спецыялісты не пацвярджаюць.

- Вірус шаленства не ўстойлівы ў знешнім асяроддзі, неабходны кантакт з хворай жывёлай, - тлумачыць загадчык аддзела асоба небяспечных інфекцый Алена Павірахава.

Спецыяліст звяртае ўвагу тых гаспадароў, якія практычна ўвесь год берагуць гадаванца ў чатырох сценах, а летам вывозяць на дачу і адпускаюць пагуляць, тут ён і можа сутыкнуцца з шалёнай жывёлай.

Акрамя таго, колькі выпадкаў у цёплы час, калі хатнія каты саскокваюць з адкрытых вокнаў і гаўбцоў, і дзе пры гэтым блукаюць і з кім кантактуюць, гаспадарам застаецца толькі здагадвацца.

На жаль, не ўсе ўладальнікі чатырохногіх адказна падыходзяць да здароўя сваіх гадаванцаў і бяспекі сваёй і членаў сям'і. І гэта пры тым, што бясплатна прышчапіць ад шаленства хатнюю жывёліну могуць усе жадаючыя. Напрыклад, у Віцебску штогод работнікі ЖКГ інфармуюць жыхароў аб часе і месцы правядзення прышчэпак. Акрамя таго, бясплатна вакцынаваць гадаванца можна ў гарадской ветстанцыі кожную сераду з 8.00 да 20.00.

- Варта адзначыць, што з усіх зарэгістраваных хатніх жывёл, якія траўміравалі чалавека, прышчэплены супраць шаленства былі 87,7%, - паведаміла Наталля Шендзюкова. А што ўжо казаць пра нелегалаў ...

Усяго ў першым паўгоддзі за аказаннем антырабічнай дапамогі да медыкаў у вобласці звярнулася больш за тысячу чалавек, з іх каля 30% - дзеці: каля 66% пацярпелі ў выніку кантакту з хатнімі гадаванцамі, каля 30% - ад укусаў безнаглядных жывёл, амаль 4% - дзікіх.

Дарэчы, пра лісіц і іншую лясную брацію. Вірус, які з'яўляецца ўзбуджальнікам дадзенага захворвання, захоўваецца ў прыродзе сярод дзікіх драпежных жывёл, у асноўным сярод ліс і янотападобных сабак, а ад іх передаецца іншым насельнікам лесу.

Асаблівa падступная ціхая форма шаленства, калі жывёла паводзіць сябе неагрэсіўна, няма багатага слінацёку, звер, наадварот, вельмі міралюбны. Нават, здавалася б, бяскрыўдныя вожыкі, якіх, напэўна, кожны ў дзяцінстве знаходзіў у вёсцы ў бабулі, спрабаваў яго прыручыць і напаіць малаком, таксама могуць несці пагрозу.

- Калі дзікая жывёла выходзіць з лесу ў месцы, дзе жывуць людзі, а тым больш ідзе на кантакт - гэта ўжо павінна насцярожыць, выклікаць падазрэнне, што яна магчыма заражана вірусам шаленства, - папярэдзіла Алена Павірахава. Гэта пацвярджае выпадак, калі ў Віцебску знайшлі труп інфікаванай лісы. Ці нядаўні прыклад у Гомельскай вобласці, калі на вясковай вуліцы трохгадовага хлопчыка ўкусіла хворая на шаленства ласка.

Не варта чапаць рукамі нават памерлага звера, знойдзенага на прысядзібным двары, сельскай вуліцы і іншых людных месцах, лепш адразу выклікаць Ветслужбу.

Хоць інфікавання на шаленства сярод людзей у рэгіёне не рэгіструецца ўжо шмат гадоў (апошні меў месца ў Сенненскім раёне ў 2006 годзе), медыкі ўсё роўна заклікаюць да асцярожнасці.

У выпадку кантакту з падазронай жывёлінай (пры ўкусе, драпінах, абслюньванні) лепш неадкладна звярнуцца па медыцынскую дапамогу ў цэнтральную раённую бальніцу па месцы жыхарства або ў траўматалагічныя пункты ў Віцебску, Оршы, Полацку і Наваполацку.

Спецыялісты пераканаўча рэкамендуюць не грэбаваць лячэбна-прафілактычнай пост-кантактнай імунізацыяй. Тым больш што ўсе медустановы вобласці забяспечаны неабходнай колькасцю сучасных высакаякасных, антырабічных прэпаратаў, якія не выклікаюць ўскладненні і чые запасы пры неабходнасці аператыўна папаўняюцца.

Віцебскія весткі

АБ'ЯВА

• Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Крывінка» паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

• Калі прачыталі "Крывінку", то калі ласка, перадайце знаёмым.

• Наша газета стала размяшчаецца на партале http://kamunikat.org, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць са старонкі: http://kamnikat.org/kryvinka.html каталагу "Пэрыёдыка" для далейшага выкарыстання яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

АНАЛІТЫКА

МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ: ПЕРАДВЫБАРЧЫ ПЕЙЗАЖ

Дзесьці ў студзені-лютым 2018-га, у Беларусі павінны адбыцца выбары ў мясцовыя саветы. Улады збіраюцца праводзіць выбарчую кампанію ў сваёй звыклай манеры, нічога асабліва мяняць не будуць, дый не могуць. Звычайна мясцовыя выбары ў Беларусі мала каго цікавяць. Але толькі не гэтым разам...

Абыякавасць выгадная

Гэта ў Еўропе працэнт удзелу грамадзян у такіх выбарах звычайна вышэйшы, чым у парламенцкай выбарчай кампаніі. Бо штодзённае жыццё і побыт людзей больш залежыць ад мясцовай улады, чым ад парламента. А ў Беларусі ўсё па-іншаму. Бо, па-першае, насамрэч выбараў у нас няма з 1996 года. Усё, што адбываецца апошнія 20 гадоў, — гэта імітацыя выбарчага працэсу.

Па-другое, няма і мясцовага самакіравання. Саветы — гэты рудымент савецкага дзяржаўнага ладу. Яны не маюць рэальнай улады, з'яўляюцца пятым колам у дзяржаўнай калясніцы, дэкаратыўным фасадам беларускай палітычнай сістэмы (улусна, як і парламент, суд, прафсаюзы і інш.). Маўляў, трэба ж, каб і ў нас было, як людзей: у Еўропе ёсць мясцовае самакіраванне, няхай і ў нас будзе нешта такое.

Нават парламенцкія выбары ў Беларусі ўлады спрабуюць правесці па-за палітычнай прасторай, падштурхоўваюць кандыдатаў у бок абмеркавання толькі праблем выбарчай акругі. А ужо мясцовыя выбары тым болей зводзяцца толькі да пытанняў, якія хвалююць жыхароў таго ці іншага рэгіёну.

Дарэчы, такая сітуацыя выгадная уладам. Бо праўладныя кандыдаты — гэта, як правіла, нейкія начальнікі. У іх больш магчымасцяў вырашаць бытавыя праблемы населеных пунктаў. А ад апазіцыі кандыдатамі ідуць у лепшым выпадку інтэлігенты (дактары, настаўнікі), а ў горшым — беспрацоўныя ці прадстаўнікі грамадскіх арганізацый. У іх апрыёры менш магчымасцяў адрамантаваць дарогу, жытло ці арганізаваць аўтобусны маршрут.

Новыя ўмовы і вяртанне ў 1990-я

Але гэтыя выбары будуць праходзіць у пэўным сэнсе ў новых умовах. Вясновыя акцыі пратэсту паказалі, што адбываецца крызіс беларускай сацыяльнай мадэлі. Эканамічная рэцэсія двух апошніх гадоў спарадзіла ў грамадстве ідэалагічны крызіс. Падобная сітуацыя здарылася ў пачатку 1990-х гадоў пасля краху СССР і сацыялістычнай сістэмы. Разбурэнне ранейшай карціны свету выклікала ў масавай свядомасці псіхалагічны шок. Стварэнне Лукашэнкам беларускай сацыяльнай мадэлі дазволіла пераадолець яго, стварыць новую светапоглядную сістэму каардынатаў.

І вось цяпер у нейкай меры мы вяртаемся да пачатку 1990-х гадоў. Ва ўяўленнях кіруючай эліты і грамадства бурыцца звыклы светапарадак, ранейшая сістэма каштоўнасцяў. Сярод насельніцтва з'явілася расчараванне і роспач. Прыходзіць усведамленне, што крызіс, падзенне ўзроўню жыцця — гэта не часовыя цяжкасці, выкліканыя вонкавымі чыннікамі, як спрабуе давесці ўлада, а надоўга, можа назаўсёды. Гэта ўжо знайшло адлюстраванне ў сацыялагічных апытаннях. З'яўляецца ўсведамленне, што беларуская сацыяльная мадэль — гэта тупіковы варыянт, што 20 гадоў Сусанін вёў краіну не туды.

Дэкрэт №3 аб дармаедах давяршыў агульную карціну. Ён ударыў па маральнаму аўтарытэту ўладаў і прэзідэнту, у прыватнасці, спарадзіў этычны крызіс у адносінах паміж дзяржавай і народам. Бо абвяшчаць дармаедамі людзей, якія апынуліся ў бядзе, без працы, ды яшчэ прымушаць іх плаціць за гэта штраф, — гэта насельніцтва палічыла дзікай несправядлівасцю.

Аляксандр Лукашэнка тое адчувае, таму ліхаманкава імкнецца памяняць сітуацыю. Ледзь урад і выканаўчая вертыкаль паспелі распрацаваць графікі выхаду да канца года на сярэдні заробак у краіне ў 1000 рублёў, як кіраўнік дзяржавы паспяшаўся ашчаслівіць беларусаў новай дзяржаўнай шчодрасцю. Мінулым тыднем ён даручыў у будучым годзе давесці сярэдні заробак да 1500 рублёў. Такім чынам, ён спрабуе аднавіць сацыяльны кантракт з грамадствам.

Не ўпэўнены, што такім спосабам гэта ўдасца. Бо беларусы памятаюць, што абяцанне давесці заробак да 500 долараў раней давалася ўжо два разы. І ўсялякі раз заканчвалася кепска — вялікай дэвальвацыяй. То бок у масавай свядомасці грамадства згадка пра гэты піяр-ход звязана з псіхалагічнай траўмай.

Акрамя таго, 70% беларусаў атрымліваюць менш афіцыйнага сярэдняга заробку. То бок ён выцягваецца за кошт росту даходаў у высокааплатных работнікаў. У рэгіёнах не тое, што 1000 рублёў, а нават 500 рублёў лічыцца добрым заробкам. Таму ўсе развагі Лукашэнкі пра 1000 ці 1500 рублёў выклікаюць у ягонага электарату толькі раздражненне, даюць адваротны эфект.

І гэта стварае большыя магчымасці для апазіцыі ў камунікацыі з электаратам. Думаю, гэтым разам «дзіцячая хвароба левізны» ў дэмакратычных сілах Беларусі ў выглядзе байкоту пераадоленая. Мясцовыя выбары ў меншай ступені патрабуюць адзінства апазіцыі, што, як вядома, з'яўляецца вялікай праблемай для апанентаў існага рэжыму…

Апазіцыю прапусцяць?

Гледзячы па ўсім, дэмакратызаваць выбарчы працэс, уносіць сутнасныя змены ў заканадаўства аб выбарах улады не збіраюцца. За гэтую крэпасць яны будуць змагацца да канца. Таму ніякіх ілюзій на гэты конт у апазіцыі не павінна быць. Спадзяванні на тое, што Захад прымусіць Лукашэнку правесці дэмакратычныя выбары, марныя.

Паводле старшыні Цэнтрвыбаркама Ярмошынай, нейкія прапановы ў Выбарчы кодэкс былі гатовыя яшчэ ў пачатку года, нарада ў прэзідэнта анансавалася на сакавік. Сёння ўжо жнівень, а яе няма. Лідзія Ярмошына намякала, што хутка ўжо будзе позна нешта мяняць, бо перад самымі выбарамі ўносіць змены нельга.

Улады збіраюцца праводзіць выбарчую кампанію ў сваёй звыклай манеры, нічога асабліва мяняць не будуць, дый не могуць. За доўгі час існавання аўтарытарызму, адсутнасці рэальных выбараў, яны адвыклі ад канкурэнцыі развучыліся весці рэальную барацьбу. Больш за тое, яны проста не ўмеюць размаўляць з насельніцтвам. Варта ўзгадаць, якімі бездапаможнымі былі кіраўнікі гарадоў, калі А. Лукашэнка загадаў ім выходзіць на плошчу да народа падчас вясновых акцый пратэсту.

У такой сітуацыі прагрэс можна прадэманстраваць толькі ў тым, каб прапусціць у мясцовыя саветы пэўную колькасць апазіцыянераў. Прычым, пажадана, не ў Мінску ці нейкіх буйных гарадах, бо гэта больш небяспечна, а дзесьці на перыферыі.

Варта звярнуць увагу, што вясной адноснa масавыя акцыі пратэсту прайшлі ў не ў Мінску, а ў рэгіёнах: у такіх гарадах, як Гомель, Пінск, Маладзечна, Бабруйск, Орша, Рагачоў. Бо крызіс закрануў правінцыю значна мацней, чым сталіцу. Там недавер да ўлады значна большы. Апазіцыі варта гэта ўлічваць, мець на ўвазе. Можа нават дэмакратычнаму актыву з'ехаць з Мінску ў рэгіёны. Бо там цяпер для іх больш спрыяльная глеба.

Таму можна меркаваць, што палітычная барацьба падчас гэтай выбарчай кампаніі раптам перамесціцца ў рэгіёны. Не выключана, што гэтым разам рэй можа весці правінцыя. І гэта новая з'ява ў беларускай палітыцы.

(скарочана)

Валер Карбалевіч

НАША СПАДЧЫНА

ПОЛЕ АРШАНСКАЙ БІТВЫ ПРАЗ 503 ГАДЫ

Сучасныя беларускія гісторыкі ня могуць адназначна сказаць, на якім месцы адбылася гістарычная бітва 8 верасьня 1514 году. Вынік яе вядомы: у бітве пад Воршай войска на чале зь вялікім гетманам Вялікага Княства Літоўскага Канстанцінам Астроскім перамагло ўтрая большае войска Маскоўскага княства.

А вось тапаграфічных вэрсій некалькі, і ў кожнай адны й тыя самыя арыенціры: маленькая рэчка Крапіўна, або Крапівенка, і шырокі Дняпро, куды яна ўпадае...

На беразе Крапівенкі сёньня — дамкі-лецішчы. І поле, вядомае ў найноўшай гісторыі ўжо не вайсковай славай, а музычнай: тут у першыя выходныя верасьня, пачынаючы зь 1991 году, адбываўся фэстываль бардаўскай песьні і паэзіі ў гонар перамогі войска ВКЛ над маскоўскімі дружынамі. Больш за 10 гадоў фэст праводзіўся рэгулярна, але з 2007-га ўлады перашкаджалі правядзеньню культурніцкай патрыятычнай імпрэзы, затрымлівалі і арыштоўвалі яе ўдзельнікаў. Сьпеўны фэст пачалі лічыць «несанкцыянаваным мерапрыемствам», і небясьпека быць пакаранымі зрабіла колькасьць выступоўцаў і слухачоў меншай у дзясяткі разоў.

Шматкроць рабіліся спробы перанесьці выступы ў іншыя мясьціны паблізу, і штогод на пачатку верасьня сюды прыяжджалі кампаніі з гітарамі.

У 2014 годзе былі спробы ўрачыста адзначыць 500-я ўгодкі бітвы. Пра гэтую дату сьведчыць надпіс на вялікім валуне. Побач яшчэ валуны, з выявамі і імёнамі славутых вояроў і грамадзкіх дзеячоў ВКЛ — Астроскага, Сапегі, Радзівіла.

Непадалёк можна ўбачыць камень зь лічбамі «1514» і яшчэ адзін, урослы ў зямлю, — з радкамі песьні пра бітву і яе герояў. Ад валуна да валуна вядзе сьцяжынка (яе называюць «Сьцяжына герояў»), а пачынаецца яна на высокім узгорку, амаль што ад самага крыжа з надпісам «Героям Аршанскай перамогі». Унізе, на самым беразе, стаіць помнік-камень з шыльдай, якая нагадвае пра падзеі сівой даўніны.

Усё гэта: помнік, камяні з выявамі і надпісамі, драўляны пяціметровы крыж — зроблена неабыякавымі людзьмі, якія шануюць беларускую гісторыю. Улады аніякім чынам не прычыніліся да ўшанаваньня гістарычных падзеяў. Наадварот: якраз напярэдадні чарговых угодкаў ахвотных трапіць на месца бітвы вельмі часта сутыкаюцца зь перашкодамі, бо нехта аддае загад пераараць Крапівенскае поле.

Такздарылася і сёлета, піша на сваёй старонцы ў Facebookаршанскі актывіст Генадзь Шэпелеў. Поле зноў узаралі. Але наўрад ці гэткая падступная дробязь можа спыніць тых, хто прыедзе ўспомніць герояў бітвы пад Воршай.

"Радыё Свабода"

КАДРАВАЯ ПАЛІТЫКА

«НЕ ПЕРЕСАЖИВАТЬ ИЗ КРЕСЛА В КРЕСЛО!»

Чиновники, оскандалившиеся на махинациях с квартирами, тихо-мирно вернулись на государственную службу.

Осень-2012 в Гомеле, накануне выборов в парламент, была омрачена громкими арестами и разоблачениями. Задержали за махинации с квартирами градоначальника Виктора Пилипца. Сняли с должности помощника президента по Гомельской области Игоря Прокопенко. Он баллотировался в парламент, но, уже получив удостоверение кандидата, от дальнейшей борьбы отказался. И исчез.

Был уволен замешанный в некрасивых делах со злополучными квартирами заместитель председателя облисполкома Александр Баранов. Он, правда, не сел, а всего лишь пересел — из кресла в облисполкоме в кресло заместителя директора «Белоруснефть-Гомельоблнефтепродукт». Но и тут его настиг перст указующий и рука карающая.

Главный борец с коррупцией, в одиночку и отважно размахивающий шашкой 23 года в чистом поле среди врагов-мздоимцев, донёс до своего народа и парламента в апреле 2014 года, что опять изобличил вредных непослушных чиновников. Оказалось, это они друг друга из кресла в кресло пересаживают. Но президент видит всё!

«Сплошь и рядом мы видим такую ситуацию. Провалил дело, развалил всё, что смог, сбежал с руководящей должности и почти тут же всплыл в другом качестве — и опять на хлебном, сытном и теплом месте. Судите сами, за махинации с продажей квартир в Гомеле от должности первого зампредседателя облисполкома был освобожден Баранов. После чего он устроился первым заместителем директора «Белоруснефть-Гомельоблнефтепродукт», — рассказал правду-матушку президент.

Упомянув всуе и других гомельских чиновников, оскоромившихся на квартирах, он уверенно заявил, что «сегодня, конечно же, все они выдворены с этих должностей». Руководитель государства дал чиновникам всех мастей последнее предупреждение. «Еще хоть одно подобное повторение — и вы вместе с ними пойдете, знаете куда! Я еще раз подчеркиваю: это касается губернаторов и всей вертикали власти», — был суров глава государства. Но вряд ли справедлив. Если вспомнить, что именно он единолично утверждает им упомянутых губернаторов и прочую вертикаль.

И вот они вместе пошли сами знаете куда. К примеру, Александр Баранов отыскался в новом кресле — на должности начальника Минского областного комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды. Интересно, кто именно утверждал его в должности?

Бывшие гомельские чиновники Александр Баранов и Игорь Прокопенко теперь трудятся во благо природы Минской области

«Мінская праўда» о новом назначении написала так: «Возглавил». Вероятно, сам захотел, кресло свободное присмотрел — и занял.

Не слышно, не видно было эти годы, по крайней мере, в прессе, о судьбе бывшего помощника президента по Гомельской области Игоре Прокопенко. Его фамилия также упоминалась в связи с нехорошими квартирами. 6 сентября 2012 года он был отстранен от должности. 17 сентября по личному заявлению снялся с предвыборной гонки в Новобелицком избирательном округе, где должен был баллотироваться в депутаты нижней палаты парламента в качестве кандидата от власти.

А в сентябре 2017 года стало известно, что начальником отдела координации контрольной деятельности того же Минского областного комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды работает некий Игорь Николаевич Прокопенко, имя, отчество и фамилия которого совпадают с попавшим в немилость бывшим помощником президента.

«Мне должны быть положены на стол меры, которые приняты к тем, кто их пересаживал с одного места на другое. Такие явления надо пресекать в зародыше, чтобы никому повадно не было... Даже если коррупция проникает в те государственные органы, которые должны возглавлять борьбу с ней, то и там калёным железом мы будем выжигать эту нечисть», — обещал народу и парламенту в 2014 году президент Беларуси.

Да что-то не торопится выжигать.

Алена Германович
naviny.by

МЯСЦОВЫЯ САВЕТЫ

АБРАНЫЯ ДЭПУТАТЫ ЛЕПШ, ЧЫМ ПРЫЗНАЧЭНЦЫ

Старшыня «Руху «За Свабоду» Юрый Губарэвіч адказаў на пытанні прэс-службы кампаніі назірання «Права выбару-2018».

Юрый, якія ў вас чаканні ад мясцовых выбараў 2018 года?

Магчымыя змены ў падыходах да правядзення выбараў шмат у чым залежаць ад цвёрдасці заходніх партнёраў Аляксандра Лукашэнкі. Калі з парадку дня іх перамоваў не выпадзе пытанне зменаў у выбарчае заканадаўства, альбо перадусім практыкі правядзення выбараў, то ўмовы іх правядзення ў нейкай ступені могуць палепшыцца.

Я перакананы, што ёсць сотні дэмакратычных актывістаў, якія могуць правесці эфектыўныя кампаніі на ўзроўні мясцовых саветаў і атрымаць перамогу. Але залежыць ад добрай волі беларускіх уладаў наколькі гэта будзе зафіксавана ў пратаколах выбарчых камісій. Патрэбная моцная кампанія назірання, каб спраўдзіць рэальны стан рэчаў. Калі ж фальсіфікацыі па-ранейшаму будуць, то наша назіранне, прынамсі, паспрыяе, каб не ўсё было так гладка для тых, хто кіруе выбарчым працэсам.

Ці лічыце вы, што выбары пройдуць па традыцыйнаму сцэнару фальсіфікацый?

На сёння вельмі мала чыннікаў, якія бы маглі прымусіць Аляксандра Лукашэнку да правядзення сумленных і дэмакратычных выбараў. Грамадства знаходзіцца ў апатыі і не верыць у выбарчыя працэдуры, і таму, верагодней заўсё, не будзе патрабаваць справядлівых выбараў, бараніць свой выбар. Усё гэта, як я ўжо казаў, адбываецца на фоне пацяплення ўзаемаадносінаў з еўрапейскімі краінамі.

Я скептык адносна таго, што будуць кардынальныя змены ў правядзенні выбараў, але ў інтарэсах рэжыму прадэманстраваць паступовы прагрэс. У мінулым годзе мы назіралі ўключэнне ў Палату прадстаўнікоў двух незалежных кандыдатаў. У наступным годзе, я не выключаю, што некалькі дзясяткаў прадстаўнікоў дэмакратычных сілаў патрапяць у мясцовыя саветы.

Але ці адыграюць вялікую ролю ў палітычным жыцці краіны некалькі дзясяткаў гэтых дэпутатаў?

Не так даўно, у 2003-2007 гг, дэпутатамі мясцовых Саветаў былі каля 100 дэмакратаў. Я б не сказаў, што яны моцна пахіснулі рэжым, але на месцах, там, дзе мандат атрымалі актыўныя людзі, яны прадэманстравалі, што абраныя дэпутаты лепш, чым прызначэнцы ад улады. Такія дэпутаты на самой справе прадстаўляюць інтарэсы выбаршчыкаў.

Ці не зашмат у нас дэпутатаў мясцовых саветаў?

Змена колькасці дэпутатаў мясцовых Саветаў мусіць стаць вынікам змены адміністрацыйна-тэрытарыяльнага дзялення Беларусі. На маю думку, такая рэформа патрэбна з аптымізацыяй складу Саветаў.

Трэба памятаць, што дэпутаты не з'яўляюцца чыноўнікамі, не атрымліваюць заробак, працуюць на грамадскіх пачатках. Але яны маюць мандат і ў іх руках магчымасць праяўляць ініцыятыву і працаваць на карысць сваіх выбаршчыкаў. Калі дэпутат абраны ў выніку канкурэнтнай барацьбы, то ён будзе працаваць. Калі, ён прызначаны ўладамі, то ніякага эфекту для выбаршчыка і ніякай дэпутацкай дзейнасці чакаць не даводзіцца.

Юрый, ці лічыце вы, што разам з выбарамі можа адбыцца рэферэндум?

Мяркую, што правядзенне рэферэндума — малаверагодна, бо засталося няшмат часу. Калі б ішла гутарка пра рэферэндум, то ўжо б была запушчана агітацыйная машына ў падтрымку пытанняў, якія бы ўлада жадала задаць грамадзянам. Аднак, на дадзены момант мы назіраем поўны штыль.

Па-другое, сёння такі грамадскі настрой, што людзі прагаласуюць супраць, якія б пытанні не былі вынесеныя. Усё гэта звязана з дастаткова цяжкім эканамічным станам, у якім знаходзіцца наша краіна, і адсутнасцю веры ў тое, што ўлада можа нешта зрабіць.

Ці будзе «Рух «За Свабоду» удзельнічаць у выбарах і ў назіранні за імі?

Так, мы плануем падтрымаць дастаткова вялікую колькасць кандыдатаў. Канкрэтнай лічбы пакуль няма, але мы актыўна працуем з людзьмі, праводзім для іх навучанне, шукаем магчымасці, каб яны пачалі свае кампаніі загадзя, а не ў дзень абвяшчэння выбараў. Шмат хто з нашых людзей працуе ў сваіх гарадах, мае аўтарытэт — усё гэта можна скарыстаць і пад час выбарчай кампаніі.

Ва ўмовах адсутнасці выбараў мы разглядаем электаральную кампанію, як магчымасць дайсці да вялікай колькасці людзей і, у прыватнасці, дзейнічаць публічна, працаваць з жыхарамі Беларусі на вуліцах, выстаўляць пікеты. Рабіць усё ў легальным прававым полі без рызыкі атрымаць за гэта нейкае пакаранне.

Прэс-служба кампаніі назірання «Права выбару-2018»

ДЫСКУСІЯ

ЦІ ПАТРЭБНЫЯ БЕЛАРУСІ САВЕЦКІЯ ПОМНІКІ?

У Польшчы прыняты закон аб зносе помнікаў савецкага таталітарызму. Раней дэкамунізацыю правяла Украіна і краіны Балтыі. Што рабіць у будучыні з савецкімі помнікамі ў Беларусі: валіць ці пакінуць? Дыскутуюць журналісты Радыё Свабода Юры Дракахруст і Дзьмітры Гурневіч.

Юры Дракахруст лічыць, што многія савецкія помнікі нельга кранаць, бо ...

- Пункт адліку для помнікаў: нашы — ня нашы. У дадзены момант большасьць беларусаў лічаць Чырвоную Армію нашай.
- Палякі мяркуюць, што Чырвоная Армія — гэта чужая навала. Але менавіта тая «жахлівая» Чырвоная Армія заваявала для палякаў Вроцлаў і Гданьск.
- У Польшчы падчас вайны была сур'ёзная антынацысцкая альтэрнатыва — Армія Краёва, якая змагалася зь Гітлерам. У Беларусі асноўная маса супраціву была камуністычнай. Як і ў Югаславіі. Там, дарэчы, помнікі не зьнішчаюць.
- Беларусі патрэбны помнік Машэраву, бо пры ім паўстала мадэрновая Беларусь. Пасьля вайны, пры Машэраве, Беларусь стала другой краінай па ўзроўні жыцьця і адукацыі. Сёньняшняя Беларусь створаная пры Машэраве.

Дзьмітры Гурневіч лічыць, што многія савецкія помнікі трэба дэмантаваць, бо ...

- Савецкі пэрыяд вельмі трагічны ў гісторыі Беларусі. Многія савецкія дзеячы, якім стаяць помнікі ў Беларусі, і ў гонар якіх названыя вуліцы, адказваюць за чорныя старонкі беларускай гісторыі і вельмі часта былі катамі беларусаў.
- Палякі не чапаюць помнікаў на могілках. Памерлыя заслугоўваюць павагі. Помнікі можна перанесьці туды або разьмясьціць у гістарычных парках.
- Чырвоная Армія — гэта ня толькі сымбаль вызваленьня Беларусі. На яе штыках у Беларусь быў прынесены бальшавіцкі таталітарызм. Ён быў меншым злом, чым нацысцкі таталітарызм, але яго сутнасьць тая ж. Нельга герaізаваць ЧА як арганізацыю. Варта ўшаноўваць асобных людзей.
- Помнікі Адамовічу, Быкаву і іншых героям вайны павінны быць у цэнтрах беларускіх гарадоў. Але сёньня для ўлады яны чамусьці не героі.
- Манаполія савецкіх помнікаў вызначае атмасфэру вакол нас і нашу мэнтальнасьць. Прысутнасьць цягам 50 гадоў леніных-дзяржынскіх стварае посткаляніяльны сындром у беларусаў.
- Помнік Машэраву ў Беларусі недапушчальны праз яго русіфікацыйную лінію, зьнішчэньне гістарычнага Менску. Ён быў сымбалем савецкай акупацыі.

"Радыё Свабода"

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru, тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 16.09.2017 у 17.40
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на ўласным абсталяванні.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.